

Waldemar Lech Bojar

Akademia Techniczno-Rolnicza im. J.J. Śniadeckich w Bydgoszczy

Sprawozdanie z Kongresu Amerykańskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnych (AAEA) (27.07.–30.07.1997, Toronto)

W dniach 27.07.–30.07.1997 roku w Toronto, Kanada, odbyło się doroczne spotkanie ekonomistów rolnych pod auspicjami Amerykańskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnych (AAEA) i Kanadyjskiego Stowarzyszenia Ekonomiki Rolnictwa i Zarządzania Gospodarstwami Rolnymi.

W spotkaniu wzięli udział m.in. przedstawiciele wszystkich uniwersytetów amerykańskich i kanadyjskich związanych z badaniami lub dydaktyką z dziedziny ekonomiki rolnictwa oraz przedstawiciele administracji rządowej i uczelni rolniczych Kanady.

Na zaproszenie AAEA — jako członkowie honorowi w Kongresie — wzięli udział przedstawiciele krajów trzecich, nie będących członkami organizacji amerykańskich, w tym także Polski, Węgier, Czech, Słowacji i Jugosławii.

Sesje odbywały się w następujących sekcjach tematycznych:

- zarządzanie w agrobiznesie,
- finanse rolne,
- analiza cen, dochodów i polityki rolnej,
- marketing w rolnictwie,
- gromadzenie, magazynowanie, przetwarzanie i emisja wyjściowych zestawień informacyjnych,
- ekonomika zasobów społeczności lokalnych,
- ekonomika konsumenta,
- metody i zagadnienia upowszechniania wiedzy i postępu rolniczego,
- analiza i ocena ryzyka w gospodarstwach rolnych,

- ekonomika produkcji,
- ekonomika ogólna,
- ekonomika zasobów ludzkich,
- rozwój międzynarodowego handlu rolnego,
- ekonomika środowiska i zasobów naturalnych,
- profesjonalizm zawodowy,
- zakres i finansowanie badań,
- statystyczne i ekonometryczne metody badawcze.

Wśród zasadniczych paradygmatów i diskutowanych problemów odzwierciedlenie znalazł m.in. problem interdyscyplinarności badań, który z uwagi na zawężenie obszarów badawczych naukowców powinien znaleźć się także w centrum uwagi ekonomistów rolnych, których profesja jest ściśle związana z badaniami stosowanymi i rozwiązywaniem konkretnych problemów w praktyce. Dyskusja nad tym problemem jest niezbędna, gdyż konieczne jest efektywniejsze wykorzystanie środków przeznaczonych na badania. Projekty badawcze powinny umożliwiać rozwiązywanie praktycznych problemów współczesnego rolnictwa i agrobiznesu. W związku z tym konieczne jest podejmowanie wszelkich działań dla lepszego sprzęgnięcia teorii z praktyką, w celu wypracowania takich metod i środków współpracy przedstawicieli nauki, doradztwa rolniczego, rolników, administracji różnych szczebli i przemysłu rolno-spożywczego, aby środki przeznaczone na projekty badawcze były lepiej wykorzystane, a produktywność pracy ekonomistów rolnych mogła wzrosnąć znacząco. Oczywiście współpraca specjalistów z wielu dziedzin nauki jest niezbędna dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów w praktyce.

W treściach referatów wprowadzających podkreślano konieczność ustawicznego doskonalenia procesu dydaktycznego dla sprostania wymogom stawianym przez zmieniające się otoczenie gospodarcze, gdzie globalizacja rynków oraz rewolucja w technologii informatycznej ma istotne znaczenie dla dokonujących się przemian.

Jako niezbędne uznano również oparcie kształcenia i permanentnego doksztalcania na studentach najlepszych, przodujących (top level students).

Na uwagę zasługuje także doniosłość problemu wolnego rynku oraz sprzeczności tkwiących między ekonomicznymi a społecznymi skutkami funkcjonowania gospodarki rynkowej i wynikającej stąd konieczności wprowadzania instytucjonalnych mechanizmów regulujących i kontrolujących rynek, które pozwalają złagodzić negatywne skutki jego oddziaływania. W wystąpieniu wprowadzającym poświęconym temu problemowi zwrócono uwagę na skutki braku mechanizmów i instytucji regulujących rynek w krajach Europy Środkowowschodniej i Rosji, w której negatywne konsekwencje społeczne w postaci powszechnej pauperyzacji ludności wystąpiły ze szczególną ostrością.

W sesjach plenarnych uwagę skoncentrowano na zagadnieniach szczególnie ważnych dla rozwoju rolnictwa i agrobiznesu w Polsce oraz na zagadnieniach ogólnych, wyznaczających paradygmaty rozwoju ekonomiki rolnictwa na świecie.

Do takich zagadnień należy polityka rolna, która w obliczu bliskiej perspektywy przystąpienia Polski do Unii Europejskiej musi być dostosowana do zasad i instrumentów obowiązujących w krajach Piętnastki.

Jedna z sesji poświęcona była problematyce globalizacji rynków rolniczych i kierunków polityki rolnej w okresie przejścia od systemu centralnego kierowania do gospodarki rynkowej. Problem ten został wszechstronnie naświetlony z podkreśleniem ograniczeń natury prawnej i organizacyjnej, które utrudniają wolny przepływ towarów i usług, charakterystyczny dla krajów najwyżej rozwiniętych.

W kolejnej sesji poświęconej problemom lokalnym dotyczącym roli i zadań ekonomistów rolnych w gospodarstwach okresu przejścia przedstawiono najbliższe zadania związane z rozwojem agrobiznesu w świetle procesów dostosowawczych i integracyjnych, podkreślając rolę i znaczenie różnych form współpracy międzynarodowej, w tym także kształcenie i wymianę studentów oraz rozwój współczesnych technologii informatycznych.

Zwrócono też uwagę na temat związany bezpośrednio z realizowanymi na wydziałach rolniczych w kraju programami nauczania, obejmującymi agrobiznes jako ważną dziedzinę w nowoczesnej gospodarce rynkowej. W odniesieniu do zakresu, celów i metodologii nauczania agrobiznesu w wystąpieniach zwracano uwagę na rolę samodzielnej pracy studentów, dla realizacji której podstawowym środkiem nauczania jest wykonywanie przez studentów samodzielnych projektów badawczych. Podkreślano szczególnie pozytywny wpływ na efekty nauczania doświadczeń studentów pracujących w przedsiębiorstwach, którzy po zetknięciu z działalnością gospodarczą firm lepiej rozumieją rozwiązywane podczas zajęć problemy, wykonując studia przypadków. Za skuteczną metodę nauczania uznano także prezentacje posterowe ułatwiające nabywanie umiejętności jasnego i precyzyjnego określania rzeczy najważniejszych, co jest cechą przydatną zarówno w działalności akademickiej, jak również w aktywności gospodarczej.

Następna sesja dotyczyła zastosowań zaawansowanych modelowych metod ekonometrycznych do przeprowadzania analiz efektów wdrażania określonej polityki rolnej. Prezentowano m.in. skutki wdrażania tzw. ograniczeń ilościowych, oceniano produktywność rolnictwa, regulowaną z jednej strony cenami, a z drugiej ograniczeniami ilościowymi (tzw. quota system).

Zaprezentowano również problemy rynków pracy dla ekonomistów rolnictwa w krajach Europy Środkowowschodniej. Przybliżono problemy Polski i rolnictwa polskiego, przedstawiając lokalne uwarunkowania podaży i popytu na ekonomistów rolnych pod względem ilościowym i jakościowym, nawiązując do najważniejszych wyzwań współczesności, takich jak: interdyscyplinarność i metody łączenia teorii z praktyką, zapewniające wzrost efektywności badań naukowych, wypracowanie lepszych, bardziej prorynkowych kierunków kształcenia kadry umożliwiających podnoszenie jej poziomu merytorycznego, dostosowanie do zintegrowanej, globalnej gospodarki oraz wzrost produktywności pracy.

Omówiono też problemy specyficzne dla Węgier. Interesujące było wystąpienie doradcy Ministerstwa Rolnictwa Słowacji, amerykańskiego eksperta, który zwrócił uwagę na konieczność jasnego i precyzyjnego określenia przez rząd strategicznych celów polityki gospodarczej oraz konsekwentnej ich realizacji, niezależnie od nacisku różnych opcji politycznych, w kierunku wprowadzenia zmian w przyjętej strategii.

Skupiono również uwagę na paradygmatach nauk ekonomiczno-rolniczych i określeniu ich dalszych kierunków rozwoju poprzez omówienie wkładu laureatów Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii dla rozwoju nauk ekonomiczno-rolniczych.

Doroczny Kongres AAEA wzbogacił wiedzę merytoryczną i metodologiczną o współczesnych wyzwaniach, stających przed jednostkami zajmującymi się badaniami i nauczaniem ekonomiki rolnictwa, co może wpłynąć korzystnie na rozwój krajowych jednostek kształcących kadry w dziedzinie ekonomiki rolnictwa i specjalności pokrewnych.

Adres do korespondencji:

dr inż. Lech Bojar

Katedra Ekonomiki Rolnictwa i Informatyki

Akademia Techniczno-Rolnicza

ul. Kaliskiego 7

85-791 Bydgoszcz